

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Tartozáselismerés kontra fizetési haladék a felszámolási eljárásban

Szerző:

Dr. Bori Beáta

2013. december

I. Bevezetés

Gazdasági életünk jogi szabályozásának fejlődésében jelentős mérföldkőnek számított az 1986. évi 11. számú törvényerejű rendelettel bevezetett felszámolás jogintézménye, mely az üzleti érdekeket helyezte előtérbe a gazdasági nehézségek orvoslásában. A jogszabály nem ismerte a fizetési haladék jogintézményét.

A fizetési haladék (kismoratórium) intézményét az 1992. január 1-jén hatályba lépett 1991. évi XLIX. törvény a csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról 24. § (3) bekezdése szabályozta, akként, hogy az adós köteles az értesítés kézhezvételétől számított 8 napon belül a bíróságnak nyilatkozni arról, hogy a kérelemben foglaltakat elismeri-e. Ha az adós a kérelemben foglaltakat elismeri, egyidejűleg nyilatkoznia kell arról is, hogy kér-e a tartozás kiegyenlítésére haladékot (26. § (3) bekezdése szerint. a bíróság az adós kérelmére a tartozás kiegyenlítésére legfeljebb 30 napos határidőt engedélyezhet), illetve be kell jelentenie a számláit vezető valamennyi pénzügyintézet nevét és az ott vezetett számlák számát - ideértve a kérelem kézhezvételét követően nyitott számlák számát is -, továbbá koncesszió esetén tájékoztatnia kell a koncesszióba adót a felszámolási eljárás megindításáról. Ha az adós a fenti határidőn belül a bíróságnak nem nyilatkozik, a fizetéseképtelenség tényét vélelmezni kell. A rendelkezés második, a fizetési haladékra vonatkozó mondatát az 1997. évi XXVII. törvény 4. § (2) bekezdése állapította meg, mely 1997. augusztus 6. napjától hatályos.

A 2006. évi VI. törvény, a IV. Cstv. Novella által módosított új rendelkezések teljesen különálló szabályt iktattak ebbe a 24. § (3) bekezdésbe, ekként a bíróság az adós kérelmére a tartozás kiegyenlítésére legfeljebb 30 napos határidőt engedélyezhet. A tartozás kiegyenlítése nem minősül tartozáselismerésnek, az a teljesítés polgári peres eljárásban történő visszakövetelését nem zárja ki.

A Cstv. 24 § (3) bekezdése hatályos szövegét a 2011. évi CXCVII. törvény 26. § (1) bekezdése állapította meg, mely 2012. március 1. napjától hatályos. A hivatkozott jogszabály szerint a bíróság az adós kérelmére a tartozás kiegyenlítésére legfeljebb 45 napos határidőt engedélyezhet, kivéve, ha a felszámolási

eljárás megindítását a 21/B. § szerint csődeljárás előzte meg. A tartozás kiegyenlítése - az adós ilyen tartalmú nyilatkozata hiányában - nem minősül tartozáselismerésnek, a teljesítés polgári peres eljárásban történő visszakövetelését nem zárja ki.

A fizetési haladék rendkívül lényeges szabálya a törvénynek, az ügyek jelentős részében élnek az adósok a fizetési haladék lehetőségével.

II. Hatályos szabályozás

A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (továbbiakban: Cstv.) 24.§ (2) bekezdése alapján a bíróság - abban az esetben - ha a felszámolási kérelmet érdemi vizsgálat nélkül nem utasította el - a kérelem és mellékletei egy példányának megküldésével értesíti az adós gazdálkodó szervezetet a felszámolási eljárás megindításáról, egyúttal felhívja, hogy a végzés kézbesítésétől számított 8 napon belül nyilatkozzon arról, hogy a kérelemben foglaltakat elismeri-e.

Az adós lehetőségei kétirányúak, nevezetesen a kérelemben foglaltakat vagy **elismeri** vagy **nem ismeri el**.

a.) Amennyiben a kérelemben foglaltakat elismeri, egyidejűleg a Cstv. 24.§ (3) bekezdése alapján nyilatkoznia kell arról is, hogy kér-e a tartozás kiegyenlítésére haladékot (a Cstv. 26. § (3) bekezdése alapján a bíróság legfeljebb 45 napos határidőt engedélyezhet), illetve be kell jelentenie a számláit vezető valamennyi pénzügyi intézmény nevét és az ott vezetett számlák számát - ideértve a kérelem kézhezvételét követően nyitott számlák számát is -, továbbá koncesszió esetén tájékoztatnia kell a koncesszióba adót a felszámolási eljárás megindításáról.

b.) Amennyiben a kérelemben foglaltakat nem ismeri el, úgy a Cstv. 6. § (3) bekezdése folytán megfelelően alkalmazandó Pp. 3. § (3) bekezdése alapján őt terheli annak a bizonyítása, hogy nem fizetéseképtelen, jelesül

- a tartozást határidőben vitatta,
- a tartozását kiegyenlítette,
- a hitelezővel részletekben történő teljesítésben állapodott meg, melyet teljesít,
- a bíróság részére részletfizetési kedvezményt adott,
- a bíróság által a tartozás kiegyenlítésére a Cstv. 26. § (3) bekezdése alapján engedélyezett határidő még nem tel el,
- beszámítással élt.

Ha az adós a kérelemben foglaltakat elismeri, egyidejűleg nyilatkoznia kell arról is, hogy kér-e a tartozás kiegyenlítésére haladékat. (Cstv. 24.§ (3) bekezdés).

A felszámolási kérelemben foglaltak elismerése esetén minden további vizsgálódás nélkül megállapítható az adós fizetéseképtelensége, míg ha az adós a Cstv.-ben biztosított lehetőséggel élve még 45 napos fizetési haladékat kér, annak engedélyezése esetén csak a határidő eredménytelen eltelte után dönthet a bíróság.

A határidő engedélyezése nem kötelező, a bíróság mérlegelési körébe tartozik annak eldöntése, hogy fizetési haladékbán részesíti az adóst vagy sem. Előfordul, hogy 45 napnál hosszabb idejű haladék megadását kéri az adós, a törvény erre nem ad lehetőséget. A bíróság rövidebb határidő engedélyezéséről is dönthet, de a gyakorlatban a legtöbbször sor kerül a kért határidő engedélyezésére. A haladék csak egy alkalommal adható meg.

A Cstv. nem rendelkezik arról, hogy mikor kezdődik az adós számára a fizetési haladék, ezért e vonatkozásban is a Pp. határidőkre vonatkozó rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni. E szerint a határidő a végzés adósnak történő kézbesítésével kezdődik.

A sikertelen csődeljárást követően azonnal indul a felszámolás, ebben az esetben nincs is lehetősége az adósnak bármit nyilatkozni, szóba sem jöhet fizetési határidő engedélyezése.

A IV. Cstv. Novella általi módosítással került a 26. § (3) bekezdésbe, hogy a tartozás kiegyenlítése nem minősül tartozáselismerésnek, az a teljesítés polgári peres eljárásban történő visszakövetelését nem zárja ki. Az eljárások folyamán előfordul, hogy az adós a követelést - bár nem tartja megalapozottnak - kielégíti, mert elmulasztotta a követelés kellő időben való vitatását és a felszámolást el kívánja kerülni. A jogalkotó az ilyen esetekre tekintettel iktatta a törvénybe a hivatkozott rendelkezést, bár a megalapozatlan teljesítés visszakövetelhetőségét a hatályos jogszabályi rendelkezések e nélkül is biztosítják.

III. Tartozáselismerés és/vagy fizetési haladék

Felmerül a kérdés, hogy igényelhet-e az adós fizetési haladékot, ha nem ismeri el a hitelezői követelést?

A Cstv. 24. § (3) bekezdése alapján az adós köteles az értesítés kézhezvételétől számított 8 napon belül a bíróságnak nyilatkozni arról, hogy a kérelemben foglaltakat elismeri-e. Ha az adós a kérelemben foglaltakat elismeri, egyidejűleg nyilatkoznia kell arról is, hogy kér-e a tartozás kiegyenlítésére haladékot [26. § (3) bek.].

A Cstv. 26. § (3) bekezdése szerint a bíróság az adós kérelmére a tartozás kiegyenlítésére legfeljebb 45 napos határidőt engedélyezhet, kivéve, ha a felszámolási eljárás megindítását a 21/B. § szerint csődeljárás előzte meg. A tartozás kiegyenlítése - az adós ilyen tartalmú nyilatkozata hiányában - nem minősül tartozáselismerésnek, a teljesítés polgári peres eljárásban történő visszakövetelését nem zárja ki.

Egyes vélemények szerint a Cstv. 24. § (3) bekezdésében és a 26. § (3) bekezdésében foglaltak nincsenek összhangban. A 24. § (3) bekezdése értelmében, ha az adós a kérelemben foglaltakat elismeri,

nyilatkoznia kell arról is, kér-e a tartozás kiegyenlítésére haladékot. Itt tehát a haladék kérése feltételezi, hogy az adós a kérelemben foglaltakat elismeri. Az, hogy a jogalkotó a 45 napos határidő engedélyezésére vonatkozó bekezdésben mondja ki, hogy a teljesítés nem minősül tartozáselismerésnek, azt az értelmezést eredményezi, hogy a 45 napos határidő nem elismert tartozás kiegyenlítésére is engedélyezhető, ami viszont nincs összhangban a 24. § (3) bekezdésében foglaltakkal.

Ez az értelmezés felveti, miként járjon el a bíróság, ha az adós a követelés jogosságát vitatja, de másodlagosan 45 napos fizetési haladékot is kér. Ha a bíróság a haladékot engedélyezi, majd az adós részéről nem történik teljesítés, a felszámolási kérelemre tett vitató nyilatkozat vizsgálata nem mellőzhető. Ilyen esetben célszerűbb a fizetési haladék iránti kérelem elutasítása az adós nyilatkozatának érdemi vizsgálata mellett, ami alatt egyébként az adós a tartozást kiegyenlítheti a felszámolás elrendelésének elkerülése érdekében.

Más vélemény szerint az adós akkor is igényelhet fizetési haladékot, ha nem ismeri el a hitelező követelését. Ezen álláspont szerint a bíróság nem kívánja meg a kifejezett elismerő nyilatkozat megtételét, bár a fizetési haladék iránti kérelem jelez bizonyos elismerést, és a törvény nem tartalmazza kifejezetten azt a feltételt, hogy csak elismert követelés esetén adható haladék.

Előfordulhat, hogy az adós olyan követelést elégít ki, amelyet nem tart megalapozottnak, azonban a felszámolását csak ilyen módon kerülheti el. A IV. Cstv. Novella a törvénybe iktatta azon rendelkezést, hogy a tartozás kifizetése nem minősül a tartozás elismerésének. Ezen rendelkezésből is azt az álláspontot támasztja alá, hogy a fizetési haladék megadásának nem lehet a feltétele az adósi elismerés.

IV. Gyakorlati kérdések

A hitelező fizetéseképtelenség megállapítása és felszámolási eljárás megindítása iránti kérelmet terjesztett elő az adós gazdálkodó szervezettel szemben a Cstv. 27. § (2) bekezdés a) pontjában meghatározott fizetéseképtelenségi okra hivatkozva.

Az adós ellenkérelmében elsődlegesen a kérelem formai okokból történő elutasítását, másodlagosan - amennyiben az elsődleges kérelmet a bíróság nem tartja alaposnak - a tartozás kiegyenlítésre 45 nap határidő engedélyezését kérte.

A bíróság a hitelező kérelme alapján az adós gazdálkodó szervezet fizetéseképtelenségét megállapította és főeljárásként elrendelte a felszámolását, egyidejűleg az adós fizetési haladék engedélyezése iránti kérelmét elutasította.

A bíróság végzésének indokolása szerint a hitelező a felszámolási eljárás iránti kérelmet a Cstv. 27. § (2) bekezdés a.) pontjában meghatározott fizetéseképtelenségi okra alapította.

A Cstv. 27. § (2) bekezdés a) pontjának rendelkezése szerint a bíróság az adós fizetéseképtelenségét akkor állapítja meg, ha az adós szerződésen alapuló nem vitatott vagy elismert tartozását a teljesítési idő lejártát követő 20 napon belül sem egyenlítette ki, vagy nem vitatta, és az ezt követő hitelezői írásbeli fizetési felszólításra sem teljesítette.

Az eljárásban az adós maga sem vitatta, hogy a kérelemben hivatkozott szerződésekből eredően nem vitatott, és nem is teljesített tartozása áll fenn, azonban a tartozás összege vonatkozásában vitatta a kérelemben írtakat.

A bíróságnak erre tekintettel abban kellett állást foglalnia elsődlegesen, hogy a felszámolás iránti kérelemben előterjesztett követelés tekintetében alapos-e a kérelem, vagy attól eltérő adós ellenkérelemben írt összegben, továbbá az adósi ellenkérelemre foglaltakra tekintettel arra vonatkozóan, hogy a hitelező fizetési felszólítása megfelel-e a Cstv. 27. § (2c) bekezdésében írtaknak.

A bíróság tekintettel arra, hogy a hitelező által bizonyítottan az adós a Cstv. 27. § (2) bekezdés a.) pontjában meghatározott, a fizetéseképtelenség megállapítására vonatkozó törvényi ismérveket kimerítette,

ezért a Cstv. 27. § (2) bekezdés a.) pontjában meghatározott okból az adós fizetéseképtelenségét megállapította és ennek megfelelően az adós felszámolását a Cstv. 27. § (1) bekezdése alapján és az Európai Unió Tanácsa 1346/2000/EK rendelet 3. cikk (1) bekezdése értelmében főeljárásként elrendelte.

A bíróság az adós fizetési haladék engedélyezése iránti másodlagos kérelmét elutasította az alábbiak okán:

A Cstv. 24. § (3) bekezdése szerint az adós köteles az értesítés kézhezvételétől számított 8 napon belül a bíróságnak nyilatkozni arról, hogy a kérelemben foglaltakat elismeri-e.

Ha az adós a kérelemben foglaltakat elismeri, egyidejűleg nyilatkoznia kell arról is, hogy kér-e a tartozás kiegyenlítésére haladékot (26. § (3) bekezdés), illetve be kell jelentenie a számláit vezető valamennyi pénzügyi intézmény nevét és az ott vezetett számlák számát - ideértve a kérelem kézhezvételét követően nyitott számlák számát is - továbbá koncesszió esetén tájékoztatnia kell a koncesszióba adót a felszámolási eljárás megindításáról.

Az eljárásban az adós a hitelező kérelmében foglalt tartozását nem ismerte el, ezért a bíróságnak érdemben az elsődleges ellenkérelemre is figyelemmel a tartozás fennállásáról, ekként a fizetéseképtelenség tényéről döntenie kellett, így a Cstv. 24. § (3) bekezdés szerinti fizetési haladék engedélyezésének azon feltétele, hogy a kérelemben foglaltakat elismeri, jelen esetben nem teljesült. Ezért a bíróság az adós erre irányuló kérelmét, mint alaptalant elutasította.

Utalt a bíróság arra, hogy az adós ezen elsődleges ellenkérelme szerinti vitatással a fizetéseképtelenség megállapítása, felszámolás elrendelése iránti kérelméről való tudomásszerzéstől a Cstv. 26. § (3) bekezdés szerint engedélyezhető 45 nap fizetési haladék már eltelt volna.

Megjegyzendő, hogy a felszámolás elrendelésének elkerülése érdekében az adós tartozását kiegyenlíthette volna azon időszak alatt míg a bíróság az adós nyilatkozatát érdemben vizsgálta.

A 45 napos fizetési haladék meghosszabbítására valamint ismételt engedélyezésére a törvény nem ad lehetőséget, azonban a felek - szünetelés útján - bírósági eljáráson kívül is egyezkedhetnek a tartozás megfizetéséről, ütemezéséről. Ebben az esetben a Cstv. 26. § (4) bekezdése alapján, a hitelező és az adós együttesen előterjesztett kérelmükben kérhetik az eljárás szünetelését. Szünetelésnek kizárólag az adós és a felszámolási eljárás lefolytatását kérő hitelező együttes kérelmére, a felszámolás elrendeléséről szóló végzés jogerőre emelkedéséig van helye.

Felhasznált irodalom:

- 1991. évi XLIX. törvény a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról
- 1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról
- Nagykomentár a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról
- BH2002. 342.
- Dr. Juhász László: A magyar fizetéseképtelenségi jog kézikönyve
- Bírósági határozatok
- Előadás anyaga